

**ACTELE DOMNIEI LUI MATEI GHICA AFLATE
ÎN COLECȚIA DE „DOCUMENTE”
A MUZEULUI MUNICIPIULUI BUCUREȘTI**

dr. Grina-Mihaela Rafailă

Matei Ghica a fost fiul cel mic al domnului fanariot Grigore al II-lea Ghica, care a avut 7 copii, adică 2 fete și alți 4 băieți, respectiv Grigore, Gheorghe, Alexandru și Scarlat. Dacă primii trei descendenți au trecut la cele veșnice, ultimii băieți au ajuns pe tronurile Principatelor, la decesul domnitorului tată, survenit în anul 1752. Încă dinainte de a-și da obștescul sfârșit, domnul Grigore al II-lea Ghica recomandase Porții ca tronul muntean să fie atribuit fiului său, Scarlat, care de altfel era dorit și cerut și de către marii boieri printr-un arz adresat Sublimei Porți. Însă capucehaia Țării Românești la Constantinopol, respectiv Gheorghe Bașa Mihalopol, care era de altfel și socrul marelui dragoman Matei Ghica, a înlocuit numele lui Scarlat cu cel a ginerului său, Matei, în documentul boieresc. Faptul a avut drept consecință nemulțumirea și certurile celor doi frați concurenți la tronul muntean. Pe de altă parte, justificarea acestei numiri s-a tradus prin faptul că sultanul ar fi găsit de cuviință să-l numească pe Matei la conducerea Țării Românești, pe motiv că era foarte mulțumit de serviciile aduse Porții, pe când îndeplinise demnitatea de mare dragoman. În realitate, așa cum era și practica timpului, decizia a fost luată în funcție de suma de bani oferită la cumpărarea tronului, la care socrul grec, Mihalopol, a contribuit din plin, precum și de calitățile viitorului domn, de om inteligent și priceput în afaceri.

După urcarea în tron, Matei Ghica a trecut la pedepsirea boierilor susținători ai fratelui său, Scarlat, fapt care a dus la nemulțumiri și chiar la mici uneltiri împotriva sa, ajungându-se la „o urzeală prin înșelăciune și viclenii”, după cum afirma cronicarul familiei domnitoare. Mai mult, în numai trei luni după venirea sa la cârma Țării Românești, Matei Ghica a numit 30 de stolnici, 20 de paharnici și 50 de serdari. Totodată, domnul a ridicat în diferite ranguri boierești câțiva birnici, care în noua calitate erau scutiți de plata sfertului. Practica căftănirii aducea venituri destul de considerabile domnului, care trebuia oarecum să-și recupereze sumele plătite la Înalta Poartă pentru obținerea tronului nord-dunărean.

În fruntea celor nemulțumiți s-au aflat mitropolitul Neofit și Constantin Dudescu fost mare vornic, care au atras de partea lor și alți boieri, mari și mici. Aceștia au trimis un arz Porții, în care se plâneau doar de nedreptățile făcute de către cei din jurul domnului, întrucât le era frică să-l acuze direct pe domn, fiindcă în acest caz pedeapsa putea merge până la suprimarea fizică a acestora. În aceste condiții sultanul

a poruncit unui capugi-bașa cercetarea celor afirmate și susținute în arzul muntean. Sosind la București, acesta a luat la cunoștință, la fața locului, de păsurile celor mai puțin mulțumiți, care au primit susținere și din partea marelui ban Barbu Văcărescu și a fratele său, Ștefan, care până atunci fuseseră în tabăra domnească. Măsura luată în urma cercetării a constat în mutarea domnului muntean în tronul de la Iași, la 22 iunie 1753, care a presupus de la sine și plata unei considerabile sume de bani.

În politica externă, Matei Ghica s-a orientat către curțile imperiale de la Viena și Petersburg. Încă de pe când îndeplinea funcția de dragoman la Poartă, acesta a manifestat înțelegere față de acțiunile Rusiei în Livania și Finlanda. De asemenea, s-a înțeles bine și cu nobilii polonezi, care manifestau opoziție față de marele general al coroanei. Deși și-a reînnoit domnia moldoveană cu importante sume de bani, Matei Ghica a devenit totuși suspect Porții otomane pentru înclinarea sa către curtea vieneză și cea aflată la Petersburg, considerate adversarele cele mai înverșunate ale Sublimei Porți. Astfel că sultanul Osman al III-lea decide mazilirea sa din tronul moldovean și îl va trimite în surghiun în februarie 1756.

Muzeul Municipiului București, prin *Colecția de Documente*, este deținătorul a doar 7 înscrisuri papetare, originale, care provin din răstimpul scurtei domnii muntene, de doar aprox. 9 luni, a lui Matei Ghica (11 sept. 1752, când primește firmanul de domnie și 22 iunie 1753). Un singur document, având nr. de inv. 30 724, beneficiază de două copii moderne, care însă nu sunt nedatate. Din punct de vedere al conținutului între aceste acte regăsim o foaie de zestre; un schimb de moșii încheiat între Constantin Brâncoveanu mare logofăt, nepotul lui Constantin Vodă Brâncoveanu, și părintele Sardeos de la ctitoria răposatei Domnița Bălașa; o plângere adresată marelui ban Barbu Văcărescu pentru pricina moșiilor Nedeia și Nedeița, jud. Dolj; o foiță de împărțeală a moșiilor aflate în Țara Românească și Moldova, între frații Radu, Dumitrașco și Ioan Racoviță, precum și 3 acte de vânzare-cumpărare a moșiilor Scăiani și Măcrești sau a unor case aflate pe Ulița cea Mare a Șelarilor din Capitala țării.

În foaia de înzestrare a ficei Mariuții (*doc. 1*) sunt specificate veșmintele și bijuteriile, cele necesare așternutului patului și orânduiei mesei, la care se adaugă o caretă cu 6 telegari, oi cu miei, boi de plug, vaci cu viței, măci de stup, vii în Dealul Sărății și la Cârломănești, moșii și părți de moșii (Gradiște, Cândești, Cârломănești și Măgurele) sau suflete de țigani împreună cu „*fete din casă*”.

Din păcate instituția deținătoare nu deține în patrimoniul său niciun act solemn domnesc provenind de la acest domn fanariot. Foarte puține acte sunt autentificate cu sigiliile inelare imprimate în cerneală (*doc. 7*) sau cu amprentă digitală (*doc. 2*), care aparțin martorilor prezenți la încheierea actelor respective. Niciun document nu specifică locul de emitere. Doar două documente provin din renumitul fond – *Epitropia Așezămintelor Brâncovenesti* – (nr. inv. 30 724 și 30 529). Până în

momentul de față, din bibliografia cercetată, doar un singur document a cunoscut lumina tiparului, respectiv actul ce poartă data de 1753 mai 1 (*doc. 5*).

I.

1752 (7260) august f.z.

† Cu mila, cu darul și cu ajutoriul lui Dumnezeu foiță de zéstrile ficii noastre, Mariuții, după cum semnează în jos anume. Avgust []¹ dni, 7260 <1752>.

† 1 părêche de cercei câte cu un picior de balaș și sus cu diamanturi;

† 1 părêche de cercei câte cu un picior de zmaragd și sus cu diamanturi și în toarte câte cu un diemănțel;

† 1 părêche de cercei iar câte cu un picior de zmaragd și sus cu diamanturi;

† 12 șăruri de mărgăritari;

† 1 left cu diamanturi și cu robinuri și cu lanțu de aur;

† 1 salbă de zlați 100;

† 1 salbă pă bázăr de zloți 30 ungurești;

† 1 inelu cu un diamant;

† 1 inelu iar cu un diamant;

† 1 inelu cu trei diamanturi;

† 1 inelu iar cu trei diamanturi;

† 1 inelu cu zamfiru;

† 1 inelu cu un robin și cu 2 diemănțele;

† 1 părêche de brățări cu diamanturi;

† 1 dulamă de latră roșie în șatrante blănită cu pacea de samur cu 12 nasturi de aur;

† 1 dulamă de lastră vérdé blănită cu pacea de samuru cu 12 nasturi de m[ă]r[gă]ritar² cu cășuțe de aur cu robinuri;

† 1 gheordie de atlaz roșu în șatrante blănită cu cacumi cu 12 nasturi de mărgăritari;

† 1 rochie de lastră galbenă cu gurile de firsaia cu 16 sponce de aur câte cu un robinăș;

† 1 roche de lastră roșie câte cu o vargă de fir albă și alta galbenă și pentru [v]ergi² cu flori de fir cu gurile cusute cu sărmă cu sponcele de argint cu zmanțu;

† 1 roche de belacoasă vérdé cu flori de fir cu sponcele de argint cu zmaț;

† 1 roche de hatai cu fir inaturale cu sponcele de argint cu zmaț;

† 1 rochie de belacoasă roșie cu flori de fir cu sponcele de argint;

† 1 tivelichie de lastră blănită cu cacum;

† 1 z[ă]bun² de tabinuță cu nasturi și cheortorile de mărgăritare;

† 1 părêche de paftale de argint poleite cu colanul de firu saga;

† 1 brău cu căpătăele de serasiriu;

† 1 ie cu mărgăritaru încrețită;

- † 2 ii cu sârmă;
- † 1 ie cu firu saga;
- † 1 ie sane zmănțuită;
- † 4 ii cusute și umplute cu firu;
- † 2 ii leșăști umplute cu firu;
- † 3 ii cu șăreturi;
- † 10 ii cu mătăsuri;
- † 1 măramă de rățele ghiuвет;
- † 2 mărâmi de borungic cu naturale;
- † 1 măramă de zăbranic cusută pă scris;
- † 3 mărâmi saga.

Așternutul patului

- † 1 scoarță mare de pat;
- † 3 covoaară segedéle;
- † 4 perine de fringhie;
- † 1 pilotă cu fața de atlas;
- † 1 plapomă³ de atlaзу cusută cu firu;
- † 2 perne mari curățelele saga cu fêțele de paporă cu flori de firu;
- † 4 perne mici cusute cu naturale;
- † Al doilea rând de așternut cu fêțele de tăioară cu tiriplicu și rățelele umplute cu firu;
- † 2 perne mari i 8 mici cu fêțele de pânză cusute cu tiriplicu și umplute cu mătăsuri;
- † 1 cearșaf bun cusut și umplut cu firu;
- † 1 cearșaf al doilea ales și umplut cu firu;
- † 1 cearșaf cusut umplut cu mătăsuri;
- † 1 cearșaf cu rățele și umplut cu mătăsuri;
- † 2 cearșafuri pe pilotă cu horbote;
- † 1 zăveasă de hatai;
- † 1 șcatulcă de lipsa cu clonderele ei.

Orânduiala mésiei

- † 1 masă aleasă cu peșchiriul iar ales și umplut cu firu;
- † 1 masă a dooa aleasă cu peșchiriul ei alesu;
- † 2 mese vârgate de purtat;
- † 12 servét[e]² cusute cu na[...];
- † 12 servéte alése și umplute cu firu;
- † 24 servéte cusute cu tiriPLIC și umplute cu mătăsuri;
- † 1 măramă de oglindă cusută pă scrisu;
- † 1 măramă de oglindă cusută și umplută cu firu;

- † 1 măramă de mâini aleasă și umplută cu fir;
- † 2 mărimi de mâini cusute și umplute cu mătăsuri;
- † 12 părechi de cuțite de argint cu lingurile lor;
- † 2 solnițe de argint;
- † 1 buhurdariu de argint;
- † 1 căție de argint;
- † 1 tocu de tipsii de cositoriu;
- † 1 toc de talere de cositoriu;
- † 1 lighian cu ibricul lui;
- † 2 sfeșnice de alamă;
- † 2 cal de ginere cu podoabele lui;
- † 1 carătă cu 6 telegari cu [hamurile cu alămuri]⁴;
- † 100 oi cu miei;
- † 12 boi de plug;
- † 12 vaci cu viței;
- † 12 iape cu mănji *i* cu armăsariul lor;
- † 80 mătci de stupi;
- † 20 pogoane de vie în Dealul Sărății lucrate;
- † Viia de la Cărlomănești cu obrațieile ei cât țin nelucrată.

† Partea noastră de moșie *ot Gradiște ot sud* Slam Râmnic ce o avem din doao cu boiarii Bărcănești, stânjâni 500.

† 500 stânjâni de moșie ce o avem de cumpărătoare pe lângă moșia Gradiștei.

† Partea noastră de moșie de la Căndești *ot sud* Buzău cu un vad de moară, stânjâni 250.

† Moșia Cărlomăneștii însă partea noastră iar în *sud* Buzău, stânjâni 500;

† Moșia Măgurélile *ot sud* Elhov partea noastră de casă, însă a pa[tr]a² parte, stânjâni 600.

† 22 suflete de țigani cu fetele din casă.

De la noi această iar de la Dumnezeu mila, darul și ajutoriul sfinției sale.

T. *biv vel* paharnic⁵.

M.M.B., nr. 13 480

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (44,5x16,5 cm.).

¹ Loc alb în orig.

² Rupt în orig.

³ *папомъ*.

⁴ Scris cu altă cerneală.

⁵ Semnătură autografă.

2.

1752 (7261) decembrie 20

† Adecă eu, Sidor călugăr ot Scăiani, care m-au chemat pe nume mirescu Stan, *sin* Radul ot Ulmet, împreună cu feciorii miei, anume: Dumitrașco i Mircia, dat-am zăpisul nostru ca să fie de bună credință la mâna dumne(a)lui stolnicului Mihalcii Căndescul. Precum să să știe că i-am vândut dumne(a)lui moșie în Scăiani, den moșul Boțocănescu, a patra parte ce să¹ va veni, însă partia lui Dragoe Furduiu. Și această moșie ce e mai sus scrisă mi-au fost și mie de cumpărăto(a)re și cu zăpis de cumpărăto(a)re de la vânzătorii cei vechi. Și o am vândut dumne(a)lui cu șteria tuturor megiașilor și a fraților noștri de moșie den sus și den jos și de pre împrejurul locului. Și o (a)m¹ vândut dumne(a)lui dreptu bani gata taleri 8 *poli*.

Și cându s-au făcut această vânzare și zăpis fost-au mulți boiari mărturie, care vor iscăli mai jos. Și eu, Sidor pentru mai adevărata credință mi-am pus mai jos degetul ca să să cre(a)ză.

Și am scris eu, Nan diiaconu cu zisa lui Sidor.

Eu Sidor călugăr vânzător.

† Vlad ot Vereș martor.

† Oncia Ttianul martor.

† Drăghici martor.

Dechemvrie 20 *dni, leat* 7261 <1752>.

<Verso interior>: Adecă eu, Sidor călugăr care.

<Verso>: † Zăpisul ot Sidor ot Scăiani.

M.M.B., nr. 27 699

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (22x16,5 cm.), o amprență digitală în cerneală.

¹ Ad. interlinear.

3.

1753 februarie 20

† Adeverez cu acestu al meu zăpis la mâna dumnealui chir Costandin blănaru. Pe cum să să știe că de a mea bună voie m-am îndemnat de i-am vândut moșia mea Măcreștii din Sus, însă stânjăni 1.420. Caré această moșie îmi este de cumpărătoare dé la Dumitrașco, *sin* Dedul Arion. Caré această moșie să hotărăște pe din sus cu moșie ce să numește a lui Pană i Nigoită Măcreștii și pe din jos iară cu o moșie a lui

Dumitrașco Arion ce să numește Măcreștii din Jos.

Déci această moșie să aibă dumnealui a o stăpâni dumnealui și coconii dumnealui nepoții și stăpânenepoți câți Dumnezău îi va dăruî. Și amu tocmit această moșie cu dumnealui drept tale(ri) 500, însă cinci sute. Și acești bani i-am luat toți în mâna me(a). Și pentru mai adăvarată credință m-am iscălit mai sus ca să să crează. Februarie 20, leat 1753.

Panait? Copce adeverez¹.

⟨Verso⟩: Înfățișat de D. marele logofăt Costandin Suțu. No. 450, leat ⟨1⟩845.

M.M.B., nr. 13 703

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (34x22 cm.).

¹ Semnătură autografă.

4.

1753 martie 13

† Dat-am scrisoarea mea la mâna sfinți(«e)i sale, părintelui Sardeos, și la mâna dumnealui Costandin Brâncoveanul *vel* logofăt, epitropii sfintei mănăstiri, ce iaste făcută de măriia sa, răposata Domnița Bălașa, în curtea caselor mări(«e)i sale aici, în București. Precum să să știe că între moșiile mări(«e)i sale, răposatii Domniții Bălașii, ce au rămas supt stăpânirea mănăstirii aceștia sântu și []¹ stânjâni de moșie, anume: Filipeștii de Pădure, în *sud* Prahova, și cu case de piatră. Care moșie fiind de la neamul nostru de baștină și la împărțeala ce s-au fost făcut mai înainte² au fost căzut această moșie și cu casele în partea dumnealui răposatului Tomii Ca(«n)taozino *vel* spatar.

Dar, fiindcă dumnealui Toma spatar s-au înstreinat într-alte [p]ărți³ streine supt altă stăpânire toate ale dumisale ce au rămas aicea, în țară, case, vii, moșii, țigani s-au luat pă séama domnească, care unele le-au dăruit domnii pe la mănăstiri, altele pe la boiari. Precum și acești stânjâni de moșăe cu case de piatră după cum scrie mai sus împreună și cu alte moșii și țigani le-au dăruit măriia sa, răposatul Neculae Vodă, dumnealui Manolache Lambrino *biv vel* ban, boiariul mări(«e)i sale, răposatei Domniții Bălași.

Și fiindcă de la această moșie mai niciun venit nu cunoaște sfânta mănăstire și⁴ casele céle de piatră ce sântu pe moșăia aceasta ajungând la multă învechitură de au putrezit și s-au dăzvălit până încât acuma au început și păreții caselor a să fărâma și a să dărăpâna. Și fiindcă să hotăraște această moșie cu altă moșie a noastră ce să numește Măgurénii și mai vârtos că iaste de baștină de la neamul nostru ne-am învoit

cu sfinția sa, părintele Sandeos, și cu dumnealui *vel* logofăt de am făcut schimbu dând la sfânta mănăstire []¹ stânjâni de moșie în *sud* Saacu, anume: Răsturnații, de lângă Boldești, care să hotărăște cu moșăia dumnealui răposatului Iordache Crețulescu *vel* vornicu. Și am luat acești stânjâni de moșie Filipeștii de Pădure și cu casele dupre cum mai sus arată. Însă numai moșăia și casele, iar țiganii ce sânt șazători acolea pe moșie, care sânt ai sfintei mănăstiri să-i arădice mai sus numiții epitropi și să-i ducă să-i așaze pe alte moșii unde vor vrea.

Așijderea și viile ce le are sfânta mănăstire acolea, p[ă]³ moșie, să aibă a le ținea întru stăpânirea sfintei mănăstiri, însă vie înfundată. Și încă pentru pomenirea sufletelor răposaiților părinților miei și pentru pomenirea sufletului meu și al jupânesii mele și a fiilor noștri am mai adaos și am dăruit la această sfântă mănăstire []¹ stânjeni de moșie în *sud* Ialomiță, anume Mătășeștii, ca să fie pomenire vécinică.

Drept aceia pentru învoiala și așazământul ce s-au făcut între noi am dat scrisori unii la mâna altora ca să păzească acest așazământu pururea nestrămutat, care pentru întărirea și mai bună adevărînță am pus și mărturii pe dumnealoru veliții boiari, cari-i mai jos s-au iscălit întărind și noi scrisoarea aceasta cu iscălitura noastră. Martie 13 dni, 1755.

Mihai Cant<acuzino> *vel* vistier

Iilca Cant<acuzino>

Costandin Dudescu *vel* vornicu, martor

Barbul Văc<ărescu> *vel* banu, martor

C<onstantin> Năsturel *biv vel* banu, martor

Șt<efan> Văc<ărescu> *vel* spatar, mărturie

Costandin Cre<țulescu> *biv vel* vistier, martor

Alexandru *biv vel* vistier, mărturie

Iordache Cantacozino *biv vel* paharnic, martor

Toma Cant<acuzino> logofăt, martor⁵.

<Verso>: Schimbu pentru stăpânirea moșii Răsturnați, *sud* Buzău.

M.M.B., nr. 30 724

Orig. rom., hârtie difolio (31x22 cm.). Are două copii mod. nedatate. Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești.

¹ Loc alb în orig.

² ПНАИИЕ.

³ Rupt în orig.

⁴ Se repetă în orig.

⁵ Semnături autografe.

5.

1753 mai 1

† Adică eu, Ștefan, *sin* Ștefanu mărgelariul, dimpreună cu frate-mieu, Costandin, *i* cu ceialalți frați, care din jos ne vomu iscăli []¹ dat-amu acestu adevărat și încredințatu al nostru zapis la mâna dumn⟨ea⟩lui vărului Andreiu, *sin* Costandin. Precumu să să știe că i-am vândutu un locu de prăvălie în Ulița cea Mare a Șălariloru, care iaste alătura cu prăvălia meșterului Udriște croitoru și merge locul ei în lungu până în zidul Hanului lui Zamfiru tot după cum merge și al meșterului Udriște.

De care acestu locu l-am avutu și noi cumpăratu de părinții noștri de la un Sterie Cernăvodianu după cum arată și zapis⟨ul⟩ lui cel vechiu. Și această prăvălie are ulicioară pă pivniță. Și noi dempreună cu toții am vândutu acest mai sus numit locu de prăvălie de a noastră² bună voie, nesiliți de nimenea, făcându tocmeală³ între toți frații, o am vândutu în taleri 165, adică taleri o sută și șaiszeci *i* 5 tocma. Și ace[ști]⁴ bani toți deplinu i-am luat în mâinile noastre de amu plătitu datorie părintească și dumnealui să o⁵ stăpâniască cu pace căci numai dumnealui i s-au căzut ca să o⁵ cumpere fiindu tot din niamul nostru, iar altul striinu nu i să cade. Și dumnealui să o⁵ stăpâniască cu pace de cătru tot niamul nostru și să-i fie moșie statornică în veci dumn⟨ea⟩lui și coconiloru dumn⟨nea⟩lui și nepoțiloru, strănepoțiloru câți să va trage din neamul dumisale.

Și cându amu făcutu acest zapis fost-au și alți, care din jos să voaru iscăli și cu voia și știrea t[u]t[u]roru⁶ veciniloru și den sus și den jos. Și pentru mai întărirea adevărului i-am datu și zapsile ciale vechi de cumpărăto⟨a⟩re și altul mai vechiu.

Și pentru mai întărirea zapsului l-am întărit cu iscăliturile noastre puindu-le din jos în locu de peceți ca să să crează. Maiu 1 *dni*, 1753.

Șt⟨efan⟩, *sin* Ștefanu, vânzător

† Costandin, *sin* Ștefan, vânzător

† Eu, Iordache vânzător.

† Eu, Apăstul vânzător.

Ianie boeriul martor

Andrei mărgelar vânzător⁷.

Și am scris az, T⟨udo⟩r⟨a⟩ș⟨co⟩ vornic cu învățătura dumnealor.

⟨Verso⟩: Cinci rânduri în lb. gr. 1753 <7261>.

M.M.B., nr. 37 422

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (32x21,5 cm.).

Bibliografie: *Documente privind istoria orașului București*, coord. Florian Georgescu, Paul I. Cernovodeanu și Ioana Cristache-Panait, *Muzeul de istorie a*

orașului București, 1960, pp. 95-96 (nr. 52).

¹ Loc alb în orig.

² нвстрѣ.

³ тѣхъмелѣ.

⁴ Scris peste alte slove.

⁵ Ad. interlinear.

⁶ Scris peste slova „о”.

⁷ Semnături autografe.

6.

1753 (7261) mai 11

Cinstit și al nostru mai mare dumneata *vel* bane cu multă plecăciune ne
închinăm și sărutăm cinstită mâna dumitale

Cinstită scrisoarea dumitale ce ai trimis dumneata cu Costandin logofăt vechilul dumnealui *vel* vornicu Brâncoveanul la dumnealor boiarii caimacami pentru pricina moșiei Nedéia și Nedeița, *sud* Dolj, a dumnealui *vel* vornicu ce iaste pricină cu părintele Varlaam egumenul Sadoveanul în care ne poruncești dumneata la noi amândoi să mergem acolo la acea moșie, în fața locului, să descoperim și să înnoim sémnele și pietrele aceii moșii dupe copiiia unui hrisov al răposatului mări(е)i sale, Grigore Ghica Vodă cel bătrân de la *leat* 7180 <1672>.

Cu plecăciune am luat-o și dupe porunca dumitale am fi mersu acolo, în fața locului, dar la această vrême, când nu cutează nimeni a să călători de grija turcilor și a tâlharilor și mai vârtos de achisagiilor, care-i țin drumurile de jăfuescu și omoară neguțători și țărani, nicicum nu ne-au fost cu puțință a merge acolo mai ales că iaste acea moșie tocma la marginea Dunării. Dar s-au adus pe egumenul Sadoveanul chir împreună și cu un preot și 2 megiiși bătrâni de la Comoștêni, ce sânt numiți în cartea de blestem a sfinți(е)i sale părintelui mitropolitului de i-am pus de față înaintea¹ noastră cu vechilul dumnealui *vel* vornicu. Și dupe ce le-am citit copiiia hrisovului ce scrie mai sus și copiiia zapisului lui Ghenadie egumenul *ot* Sadova ce l-au fost dat mări(е)i sale, răposatului Costandin Brâncoveanul la *leat* 7217 <1709> de schimbul aceii moșii, singur părintele Varlaam, egumenul Sadovei, au răspunsu că schimbul iaste bun și împotriva acelui schimbu n-au avut altă carte sau dovadă mai noao ca să arate decât cartea întru Dumnezeu răposatului mări(е)i sale, Costandin Vodă Brâncoveanul, pentru jumătate de hotar al Sadovei cu rumâni și cu vii și jumătate de hotar din Frumușăi ce le-au dat mării sa schimbu la mănăstirea Sadova pentru Nedéia și Nedeița cu rumâni.

Și în ce chip am cercetat și am descoperit acéle sémne și pietri ale moșiei Nedéia și Nedeița priimind și cartea de blestem acei 3 bătrâni au rămas și egumenul

Sadoveanul odihnit. Și am dat carte de stăpânire dumnealui *vel* vornicu pentru moșiia Nedéia și Nedeița dupe acéle sémne și pietri ce scriu în hrisovul răposatului mări(«)i sale, lui Grigorie Ghica Vodă, care și egumenului Sadoveanului i le-au dovedit acei 3 bătrâni. Și dintr-însele singur egumenul le-au mărturisit că le știe. Și cum le-au spus bătrânii pe cum sânt scrise și în hrisov nu sânt sémne și pietri dé le putea cineva mai schimba sau strămuta. Și cât iaste pentru venitul acelui codru de locu de 2 ani de când s-au fost împresurat de cătră dijmuitorii mănăstirii pe [c]e² au adevărat acel preot și 2 oameni bătrâni din Comoșteni că s-au luat am făcut foa(«)ie iscălită de noi și am dat-o la vechilul dumnealui *vel* vornicu și egumenul nu iaste împotrivnicu a nu întoarce. Ci au răspunsu că dupe rugăciunea ce va arăta cătră dumnealui *vel* vornicu de nu să va milostivi dumnealui ca un ctitor al sfintei mănăstiri să-i iarte acéle bucate va face cum va (p)tea și le va plini la trimișii dumnealui *vel* vornicu. Și de acum înainte³ nu să va mai întinde mănăstirea peste sémnele și pietrile moșiei Nedéei și Nedeiței.

De aceasta facem știre dumitale să fii dumneata sănătos. Mai 11 *dni, leat* 7261 <1753>.

Ai dumitale, mici și plecați,

B. *biv vel* medelnicer

B. Ghincul⁴.

<Verso>: Cinstitului și al nostru mai mare dumnealui Barbului Văcărescul *vel* ban cu cinste și cu multă plecăciune să să dea. 7261 <1753>. La București.

M.M.B., nr. 30 529

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (32,5x21,5 cm.). Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești.

¹ ПНАННТЪ.

² Pătat în orig.

³ ПНАННЕ.

⁴ Semnături autografe.

7.

1753 (7261) iunie 1

† Foa(«)ie de împărțala dumnealui fratelui nostru al doile Dumitrașco Racoviță *biv vel* cluceru pentru parte de moșiile ce i¹ s-au venit den Țara Moldovii i den Țara Muntenescă împărțindu-ne între noi cu învoială frățască după cum în jos, anume arată. *Let* 7261 <1753> iunie 1 *dni*.

† Satul Grecii întreg cu mori gata în apa Vasluiului;

- † Mărăței sat întreg *ot tam*;
- † Părțile den Popșori;
- † Părțile den Pärtănoși;
- † Mehedie pe Telejăna;
- † Dobrosloveștii pe apa Bărladului;
- † Borzeștii sat întreg la codrul Tigheciului la Fălci;
- † Strănbenii sat întreg la ținutul Lăpușnei pe Bujoru;
- † 8 *poli* pogoane vii la Novaci și la Dricu;

† Ace<ia> arătăm după cum la toate foile fraților este însemnat asemenea pentru că fratele nostru Radul Racoviță *vel* vistier au plătit toate datoriile ale răposatului părintelui nostru, Dumitrașco Racoviță hatman, atât pe la neguțători cât cu ce au și împrumutat dumnealui pe părintele nostru, care au cuprinsu toată datorie peste tot 1.953 *poli*, lei noi. Dentr-acești bani au priimit dumnealui nene Radul, fratele nostru, de au luat casăle den Eși cu tot locul loru și viile de la Vlădicéni drept 1.000 de lei. Au mai luat dumnealui și niște odoară de la mătușa noastră, Tofana, drept 200 de lei. Rămâne de datorie neplătită pe 3 frați 753 *poli* cu 130 de lei parte<a> fratelui nostru, Ion, ce-au rămas datoru de la moartea mamei Bunei, moașă noastră, neplătit. Parte<a> dumnealui Radului Racoviță fratelui nostru de datorie 207 *poli* de lei, bani 4. Parte<a> dum<nealui> Dumitrașco fratelui nostru lei 207 *poli*, bani 40. Parte<a> fratelui nostru, Ion, lei 337, 40 de bani cu 130 de lei ce-am arătat mai sus.

Aceste două părți de la noi frații <a>cești mai mici după cum am arătat în sus rămânem datori să întoarcem bani fratelui nostru cel mai mare dum<nealui> Radului Racoviță *vel* vistier.

† Aceasta arătat-am partea de moșiile den Țara Rumânească ce s-au venit fratelui nostru al doile, dumnealui Dumitrașco Răcoviță *biv vel* cluceru, den moșiile răposatei maicăi no<a>stre, Ilincăi Cantacuzino hătmăneasă, cum arată.

- † Costiei cu beciuri de piatră la Răm<nec>;
- † Trănțanii la Ialomița;

† a treispré<ze>ce<a> parte den moșie de la Râmnic, adecă Zăvoaile, Gurgueții, Alboteasca, Chileianca;

† Fundeni parte<a> noastră, care au dat-o răposata maica noastră danie lui Dumitrașco nepotul;

- † Viile de la Sărata cu pivneță de piatră.

Iar pentru țigani așa ne-am învoit între noi câți țigani sânt în Moldova să-i stăpânească dumnealui fratele nostru, Radu Racoviță *vel* vistier, pe toți cu bună pace de cătră noi. Și câți țigani sânt în Țara Muntenească toți partea noastră de la spătarul Mihai, moșul nostru, să-i stăpânim noi acești doi frați mai mici pe toți câți așa am făcut așăzământ de a noastră bună voie. Și pentru credința am iscălet.

Radu Racoviță *vel* vistier

† Dumitrașco *biv vel* clucer

Ioanu Racoviță *biv vel* șetrar².

† Aice însămnăm și aceasta pentru toată parte⟨a⟩ me⟨a⟩ de moșii din vii ce mi s-au venitu din Țara Moldovei din parte⟨a⟩ răposatului³ părintelui nostru amu făcut schimbu cu dum⟨nealui⟩ frate-meu, Radulu Racoviță *velu* vistier, dându eu dum⟨nealui⟩ toată parte⟨a⟩ me⟨a⟩ din Moldova. Mi-au datu și dum⟨nealui⟩ mie toată parte⟨a⟩ dum⟨nealui⟩ din Țara Rumăniască din moșii din vii și ori din ce. Și eu de acum înainte⁴ triabă să nu mai aibu la parte⟨a⟩ me⟨a⟩ din Moldova cum și dum⟨nealui⟩ la parte⟨a⟩ me⟨a⟩ din Țara Rumăniască. Și pentru 20[7]⁵ lei, 100 bani ce i-amu fostu eu datoriu dum⟨nealui⟩ dupe cumu arată într-această foa⟨i⟩e mai sus. Să să știe că i-am plătitu dum⟨nealui⟩ toți banii. Și dum⟨nealui⟩ de acu înainte⁴ nu mai are la mine nimică.

Radul Racoviță *vel* vistier

† Dumitrașco *biv vel* cluceru

Ioanu Racoviță *biv* șătrar

Vel vornic martur².

M.M.B., nr. 13 488

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (49,5x18 cm.), 6 sigilii inelare în cerneală.

¹ Ad. interlinear.

² Semnături autografe.

³ рѣпповсатѣлѣи.

⁴ ↑ннине.

⁵ Scris peste slovo-cifra „o”.

BIBLIOGRAFIE:

Documente privind istoria orașului București, coord. Florian Georgescu, Paul I. Cernovodeanu și Ioana Cristache-Panait, Muzeul de istorie a orașului București, 1960.

SUMMARY

The Municipal Museum of Bucharest Documents collection owns only 7 paper original documents dating from the brief (about 9 months, only) Walachian ruling of Matei Ghica (from Sept. 11th, 1752, when he was invested ruler, to June 22nd 1753). Their content refers to an endowment, an estates exchange concluded between Constantin Brâncoveanu great chancellor, nephew of Constantin Vodă Brâncoveanu, and father Sardeos from the church founded by the former Domnița (Princess) Bălașa; a complaint addressed to the great ban Barbu Văcărescu concerning the Nedeia and Nedeița estates, in the Dolj district; a document of division of the estates

from Walachia and Moldavia among the Radu, Dumitrașco and Ioan Racoviță, as well as 3 documents concerning the selling/buying of the Scăiani and Măcrești estates or of some houses on the Ulița cea Mare a Șelarilor - the Șelari main road in Bucharest, as well as that of the necessary items for bed and table lying, a coach with 6 trotters, sheep, lambs, plow oxen, cows and calves, queen bees, vineyards at Dealul Sărății and Cârломănești, estates and parts of estates (Gradiște, Cârломănești, Cârломănești și Măgurele), Gypsies together with „house keeping girls”.

